

APUNST (*Affaire Dreyfus*)

Retrats mínims

E. Rodríguez

CAPITÀ ALFRED DREYFUS (1898-1935)

Va néixer a Mulhose (Alsàcia) el 9 d'octubre de 1898. Setè fill de Jeannette i Raphael Dreyfus, família rica jueva amb indústries tèxtils. Marxen d'Alsàcia després de la guerra franc- prussiana (1871) i una vegada a França on inicia la carrera militar (1872) a l'Escola Politècnica, aconseguint el grau de capità el 1889. Casat amb Lucie Hadamard el 1890 tindran un fill i una filla, Pierre i Jeanne. El 1890 entra a l'Escola de Guerra i al 1893 essent l'únic jueu a l'Estat Major de l'Exèrcit en el Ministeri de la Guerra Francès, serà acusat d'espionatge. Reclòs a la Illa del Diable fins que el 1906 se'l reintegra a l'exèrcit amb tots els honors.. El 1914 comana una unitat d'aprovisionament durant la Primera Gran Guerra. Morirà al 1935 estant ja retirat de l'exèrcit.

LUCIE HADAMARD

Esposa d'Alfred Dreyfus; nascuda el 1871 i d'un tarannà jueu més tradicional que el seu marit. Aficionada al piano es dedica a l'estudi bíblic i després de la mort del marit es dedica a causes jueves.

ÉMILE ZOLA

Novel·lista francès nascut a París el 1840. Fill d'un enginyer italià i de mare francesa. Després de viure a Aix-en-Provence amb problemes econòmics per la mort del pare, el 1858 torna a París i el 1859, després de suspendre dues vegades el batxillerat, abandona els estudis per buscar feina. El 1862 treballa com a dependent a la llibreria Hachette i comença a escriure els primers textos i columnes literàries. Amic d'Édouard Manet, Cézanne, els germans Goncourt entre d'altres. El 1870 es casa amb Alexandrine Mélay. El 1873 coneix Gustave Flaubert i Alphonse Daudet, Guy de Maupassant... i s'erigeix líder dels *naturalistes*. El 1890 se li denega el formar part dels membres de l'Acadèmia Francesa. Comença a prendre interès en el cas Dreyfus el 1897 i escriurà diversos articles a favor del capità pel que el condemnen i s'exiliarà a Anglaterra. Mor “misteriosament” d'asfíxia a la seva

casa el 1902. Enterrat al cementiri de Montmartre, les seves restes es transfereixen al Panteó el 1908.

EDOUARD DRUMONT (1844-1917)

Escriptor i líder antisemita. Fill de camperols de Flandes, amb 17 anys treballarà a l'Ajuntament de París i començarà a escriure per petits diaris. Es converteix al catolicisme i escriu *La France Juive* el 1886, que li donarà fama, *França jueva davant l'opinió* (1886), *El testament d'un antisemita* (1891) i *El secret de Fourmies* (1892). Formarà la Lliga Nacional Antisemita el 1889. Partidari de revoltes antisemites serà proclamat diputat d'Argel. Antidreyfusista, carregarà contra Zola. El 1902 deixa la política i torna a fer d'escriptor, arribant a ser director del diari *Le Peuple français*.

MARIE-GEORGES PICQUART (1854-1914)

Neix a Estrasburg i al 1872 comença la carrera militar, graduant-se com a oficial de l'Escola Militar Especial de Saint Cyr i després en l'Escola de l'Estat Major. Professor de l'Escola Superior de Guerra, tindrà per alumne Alfred Dreyfus. El 1895 serà nomenat Cap de Contraespionatge. Tindrà una participació determinant en l'esclarament al cas Dreyfus, pel que serà empresonat durant un any. Rehabilitat el mateix dia que Dreyfus, es converteix en general de brigada el 1906, tres mesos després Ministre de Guerra en el primer govern de Georges Clemenceau. Mor a causa d'una caiguda de cavall. Enterrat a Amiens, les seves cendres seran enviades a París i es dipositaran al cementiri de Père-Lachaise. Al 1919 finalment seran dipositades al cementiri Saint- Urbain d'Estrasburg.

MATHIEU DREYFUS (1857-1930)

Germà d'Alfred Dreyfus. Seguirà la tradició familiar i serà director en el negoci tèxtil de la família a Mulhouse. Casat amb Suzanne Marguerite Schow, filla d'un altre fabricant tèxtil de Héricourt, tindran tres fills. Pren partit exhaustivament des dels inicis del cas Dreyfus al 1894, defensant la innocència del seu germà i contacta amb diferents periodistes i diputats durant tot el procés, entre ells Bernard Lazare. Tornarà a Mulhouse el 1914 on perdrà la fàbrica a mans de les autoritats alemanyes.

JULES-NAPOLÉON GUÉRIN (1860-1910)

Periodista francès, director del setmanari antisemita *L'Antijuif*. Funda la Lliga Antisemita el 1897. Proper ideològicament a Édouard Drumont, formarà part de la Lliga de la Pàtria Francesa. Implicat en el cop d'estat frustrat del 1889, és acusat de conspiració contra la seguretat de l'Estat. Es refugia en l'edifici del Gran Occident de França a la rue Chabrol (*Fort Chabrol**) i va resistir el setge varis dies.

MARIE-CHARLES-FERDINAND WAL SIN ESTERHAZY (1847-1923)

Descendent il·legítim de la família Esterhazy, es converteix a la Guarda Papal i llavors es fa de la Legió Estrangera. Casat el 1887 amb la filla del Marquès de Nettancourt, sempre tindrà dificultats financeres. Pren Marie Pays, una prostituta jove, com la seva *mistress*. Després de la confessió de Henry marxa a Anglaterra sota el nom de Compte Jean de Voilement i rep sumes regulars econòmiques a l'oficina de correus local, des d'una font desconejada. Morirà a Harpenden

MAJOR HUBERT-JOSEPH HENRY (1846-1898)

Fill de família d'agricultors, serà voluntari per l'exèrcit el 1865, serà Alferes el 1870 i falsificant documentació, arriba a ser Capità el 1879. Desertarà dues vegades durant la Guerra Francoprussiana, el condecoren amb la Legió d'Honor el 1895. El 1897 falsifica documents per reforçar el cas de l'exèrcit contra Dreyfus, que confessarà més tard. Trobat mort al seu calabós l'endemà del 30 d'agost de 1898.

CORONEL MAXIMILLIAN VON SCHWARTZKOPPEN (1850-1917)

Nascut a Potsdam, forma part del regiment d'Infanteria de Westphalia el 1868, participa en la Guerra franc-prussiana del 1870. Capità el 1882 i Comandant el 1888 serà nomenat Agregat Militar en l'Ambaixada Alemanya a París el 1891. Té contacte amb Esterhazy des de 1894. Participa en la Primera Guerra Mundial com Comandant de la 20a Divisió d'Infanteria i morirà per les ferides en l'hospital a Berlín el 1917. No va conèixer mai el capità Dreyfus.

ARMAND DU PATY DU CLAM (1853-1916)

Oficial d'Estat Major és designat com Oficial de Polícies Judicials el 14 d'octubre de 1894. Aficionat a la grafologia, serà l'investigador oficial i el primer que acusa Dreyfus de traïció. Entregarà documents falsos durant la deliberació del judici contra Dreyfus (que la defensa no sabia). Participa en intrigues amb Esterhazy en benefici dels militars. Retirat del càrrec quan el cas s'esclareix, torna a l'exèrcit el 1914, participant a la Primera Gran Guerra sota les ordres del seu fill.

GENERAL AUGUSTE MERCIER (1833-1921)

Participa en la campanya de Mèxic i en la guerra franc-prussiana de 1870 com a capità. General de Brigada el 1884 i Ministre de Guerra en el govern de Dupuy (1894-1895) crea el dossier secret fals al primer judici contra Dreyfus i al segon judici a Rennes amb testimonis antidreyfusians.

GEORGES ERNEST JEAN MARIE BOULANGER (1837-1891)

General i polític francès. Participà en la defensa de París contra els prussians (1870) i en l'esclafament de la Comuna. Ministre de la guerra el 1886, prengué mesures democratitzadores i adoptà una actitud de força enfront d'Alemanya, les quals coses el feren molt popular. Agrupà darrere seu els descontents de tots els grups polítics i entrà al parlament amb un programa de reforma de la constitució del 1875. Per un moment semblà que restauraria la monarquia i, bé que darrere seu hi havia tant els orleanistes com els bonapartistes, dins el moviment polític anomenat *boulangisme* li faltà decisió i acabà fugint a Brussel·les, on se suïcidà sobre la tomba de la seva amant.

GEORGE BENJAMIN CLEMENCEAU (1841-1929)

Metge, periodista i polític francès opositor de Napoleó III i defensor de la democràcia, de les esquerres anticlericals i la república. Participa al govern des de 1906 com a ministre de l'interior, essent després Primer Ministre.

Retrat per Edouard Manet.

ÉMILE LOUBET (1838-1929)

Va ser alcalde de Montelimar el 1870, passant després a la cambra de diputats i després al senat. El 1887 es va fer càrrec del Ministeri d'Obres Públiques. Entre 1896 i 1899 fou president del Senat i després passa a ocupar la presidència de la República Francesa fins 1906.

ANATOLE FRANCOIS THIBAUT (ANATOLE FRANCE) (1844-1924)

Fou el primer bibliotecari en el Senat i va ser triat per a l'Acadèmia Francesa el 1896. Premi Nobel de Literatura el 1921. Va ajudar Émile Zola en el cas Dreyfus i tornà la Legió de l'Honor quan li retiraren a Zola. Participa en la fundació de la Lliga dels Drets de l'Home. Col·laborador del diari *Humanité*, pren partit el 1919 contra el Tractat de Versalles. Es presenta diputat a les eleccions legislatives de 1914. Proper ideològicament a la Secció Francesa de la Internacional Obrera (SFIO), futur Partit Socialista Francès.

MAURICE BARRÈS (1862-1923)

Escriptor i polític francès. Estudià lleis a la universitat de París, formà part del cenacle de Leconte de Lisle i fundà la revista "Les Taches d'Encre". Individualista refinat, interessat pel subconscient i l'instint, escriví la trilogia novel·lesca *Culte du moi: Sous l'oeil des Barbares* (1888), *Un homme libre* (1889) i *Le jardin de Bérénice* (1891). Prengué part activa en les lluites polítiques de l'època, marcada per la crisi produïda per la desfeta del 1870, i evolucionà cap a un nacionalisme tradicionalista i sentimental (en contra del nacionalisme positivista de Maurras), del qual esdevingué un dels exponents més característics. Fou elegit diputat *boulangista* de Nancy el 1889, i des del 1906 ho fou per les dretes de París. Antisemita (com ho demostren la seva postura davant el cas Dreyfus i diverses manifestacions públiques) i antigermanista (defensà el retorn a França d'Alsàcia i Lorena), publicà la trilogia *Le Roman de l'énergie nationale (Les déracinés, 1897; L'appel au soldat, 1900; Leurs figures, 1902)* i dues novel·les en pro de la resistència a Alemanya: *Au service de l'Allemagne* (1905) i *Colette Baudoche* (1909). Al culte de la tradició patriòtica afegí el de la tradició religiosa. A aquesta voluntat respon la novel·la *La colline inspirée* (1913). És autor també de reportatges periodístics, com els aplegats a *L'âme française et la guerre* (1915-20), d'assajos, com *La grande pitié des Églises de France* (1914), de llibres de viatges, com *Greco ou le secret de Tolède* (1912), i de l'extens dietari *Mes cahiers* (1930-56).

JULIEN BENDA (1867-1956)

Filòsof i assagista francès. Es féu conèixer com a literat a l'època de l'afer Dreyfus amb les seves col·laboracions a la "Revue Blanche". La seva obra és dominada per les polèmiques contra Charles Maurras i contra Henri Bergson, l'irracionalisme dels quals criticà (*Le bergsonisme*, 1912). Acusà també els intel·lectuals del seu temps de cedir a les pressions polítiques en perjudici de la racionalitat, denúncia que elaborà en la seva obra principal, *La trahison des clercs* (1927). Altres obres importants són *Belphégor* (1918), *La fin de l'Éternel* (1928), *Esquisse d'une histoire des Français dans leur volonté d'être une nation* (1932), *La France byzantine* (1945) i *Du style d'idées* (1948). Col·laborà amb Péguy en els "Cahiers de la Quinzaine" i escriví també novel·les (*L'ordination*, 1911).

GABRIEL MONOD (1844-1912)

Va ser educat a L'Haÿe i enviat a París per a completar la seva educació, allotjant-se amb la família Pressensé. La influència d' Edmond de Pressensé, pastor protestant i de la seva esposa Madame de Pressensé, dona refinada que va dedicar la seva vida a les tasques de caritat, li va causar una gran impressió. En 1865 va abandonar l'escola superior i es va traslladar a Alemanya on va estudiar en la Universitat de Göttingen i en la Universitat Humboldt de Berlín. Els ensenyaments de Georg Waitz van influir en l'elecció dels estudis d'història de l'Edat Mitjana. Torna a França el 1868 i va ser triat per Victor Duruy para fer lectures d'història en la *École pratique des hautes études*. A l'iniciar-se la Guerra Franco-prusiana, Gabriel Monod al costat dels seus cosins Alfred i Sarah Monod, van organitzar una ambulància amb la qual van seguir tots els esdeveniments bèl·lics, des de Sedán a Li Mans. Va escriure un petit llibre de memòries de la guerra; la seva actitud va ser més lloable ja que la seva mare era originària de Alsàcia pel que era incapaç de resignar-se a la pèrdua de Alsàcia i Lorena. Al finalitzar la guerra va tornar a l'ensenyament. Durant aquesta època de la seva vida va escriure: *Grégoire de Tours et Marius d'Avenche* (1872); *Frédégair*, una història que va publicar en 1885; una traducció del llibre de W. Junghans, *Histoire critique des règnes de Childeric et de Chlodovech* (1879); *Études critiques sur les sources de l'histoire carolingienne* (1898) i *Bibliographie de l'histoire de France* (1888). Intentava ensenyar al seu alumnes la forma d'estudiar i els animava a desenvolupar la idea del criticisme i de la veritat. Els seus alumnes li van mostrar la seva

gratitud dedicant-li un llibre en 1896, *Études d'histoire du Moyen âge* i després de la seva jubilació en 1905 fent gravar els seus ensenyaments en una llosa. En 1875 va fundar la *Revue historique* que es va convertir en una autoritat de l'educació científica. Gabriel Monod va morir en 1912 en Versalles i està enterrat en el cementiri des Gonards.